“TEMIRYO‘LINFRATUZILMA” AKSIYADORLIK JAMIYATI

PERSONALNI TAYYORLASH MUASSASASI

Yo‘nalish nomi: Temir yo‘lni ta’mirlash, texnik xizmat ko‘rsatishni takomillashtirish va poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash.

Kvalifikatsiya(lar) nomi:
Yo‘l ustasi va brigadiri, muhandis-texnik xodim, yo‘l sozlovchi, nuqson izlovchi, ko‘prik va tonnel ustasi, temir yo‘l kesishma navbatchisi.

Ta’lim bosqichi: Malaka oshirish.

TOSHKENT – 2024

1. “Temiryo‘linfratuzilma” aksiyadorlik jamiyatining Personalni tayyorlash muassasasi tomonidan **ISHLAB CHIQILDI VA TASDIQLASHGA TAQDIM ETILDI.**

2. Mazkur malaka talabi uchun me’yoriy huquqiy asoslar:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 31-dekabrdagi “Malakalarni baholash tizimini tubdan takomillashtirish va mehnat bozorini malakali kadrlar bilan ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4939-sonli Qarori;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 15-maydagi “O‘zbekiston Respublikasida Kasbiy malakalar, bilim va ko‘nikmalarni rivojlantirish milliy tizimi faoliyatini tashkil etish choralari to‘g‘risida”gi 287-sonli Qarori;

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 30-sentabrdagi “Kasbiy malaka va bilimlarni rivojlantirish tizimini yanada takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 287-sonli Qarori.

3. “Temiryo‘linfratuzilma” aksiyadorlik jamiyatining Personalni tayyorlash muassasasi o‘quv-uslubiy kengashning 2024-yil ”____” _____dagi _____-son yig‘ilishida ma’qullangan va “Temiryo‘linfratuzilma” aksiyadorlik jamiyatining 2024-yil ”____” _____ dagi _____ - son buyrug‘i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchilar:	A.X.Maxkamov	“Temiryo‘linfratuzilma” AJ Personalni tayyorlash muassasasi Kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash o`quv markazi rahbari;
	L.Y.Axmedova	“Temiryo‘linfratuzilma” AJ Personalni tayyorlash muassasasi Kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash o`quv markazi o`quv uslubiy bo`lim boshlig`i;
	R.U.Qo`ldoshev	“Temiryo‘linfratuzilma” AJ Personalni tayyorlash muassasasi Kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash o`quv markazi o`qituvchisi;
Taqrizchilar:	O.E.Ummatov	“Temiryo‘linfratuzilma” AJ Yo`l xo`jaligi borqarmasi boshlig`I;
	K.A.Jo‘raboyev	“Temiryo‘linfratuzilma” AJ Personalni tayyorlash muassasasi boshlig‘i.

“O‘zbekiston temir yo‘llari” aksiyadorlik jamiyati

“Temiryo‘linfratuzilma” aksiyadorlik jamiyati

TEMIR YO‘LNI TA’MIRLASH, TEXNIK XIZMAT KO‘RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH VA POYEZDLAR HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA’MINLASH KASBI BO‘YICHA MALAKA OSHIRISH KURSI

O‘QUV REJA VA DASTURI

Kvalifikatsiyalar nomi:

Yo‘l ustasi va brigadiri, muhandis-texnik xodim, yo‘l sozlovchi, nuqson izlovchi, ko‘prik va tonnel ustasi, temir yo‘l kesishma navbatchisi.

Ta’lim bosqichlari: Malaka oshirish.

Toshkent – 2024

1. MALAKA OSHIRISH

1.01. O‘quv dasturiga umumiy talablar

Yo‘nalish nomi:	Temir yo‘lni ta’mirlash, texnik xizmat ko‘rsatishni takomillashtirish va poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash
Kvalifikatsiya nomi	Yo‘l ustasi va brigadiri
Ajratilgan soat:	72
Mavzular soni:	9
Dasturning maqsadi:	Fanni o‘zlashtirishning asosiy vazifasi temir yo‘l va yo‘l qurilmalari to‘g‘risida keng ma’lumotga ega bo‘lish
O‘zlashtirish (o‘qitish) natijalari:	Temir yo‘llarni, yer polotnosini, sun’iy inshootlarni va boshqa temir yo‘l qurilmalari va ularning texnik holatini nazorat qilish, poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash borasida ishlarni olib borish. Temir yo‘l ta’mirlash ishlarining texnologiyasi va ularni amalda qo‘llash.
Bilimlar:	Bilishi kerak: temir yo‘l va sun’iy inshootlarning tuzilishi; yo‘l va sun’iy inshootlarni joriy ta’mirlash va ta’mirlash bo‘yicha ishlarni bajarish qoidalari va texnologiyasi; yo‘l va sun’iy inshootlarning yuqori tuzilishi elementlaridagi nuqsonlar turlari; harakatlanuvchi tarkibning o‘lchamlari va binolarning taxminiy ko‘rsatkichlari; qoidalar yo‘l va sun’iy inshootlarni joriy ta’mirlash va ta’mirlash uchun ishlatiladigan asbob va moslamalar yordamida o‘lchovlarni amalga oshirish uchun; yo‘l va sun’iy inshootlarni joriy ta’mirlash bo‘yicha ko‘rsatmalar, yo‘l ishlarida poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash; yo‘l gidravlik va elektr asboblari va mexanizmlari qurilmasi; yo‘l ishlarini ishlab chiqarish uchun texnologik va me’yorlash xaritalari; birlamchi buxgalteriya hisobi va hisobotini yuritish qoidalari.
Ko‘nikmalar:	Yo‘l va sun’iy inshootlarga joriy texnik xizmat ko‘rsatish va ta’mirlash ishlarini tashkil yetish. Xizmat ko‘rsatiladigan hududda ushbu ishlarni bajaradigan ishchilarni boshqarish. Yo‘l va sun’iy inshootlarni yaxshi holatda saqlash, poyezdlarning uzluksiz va xavfsiz harakatlanishini ta’minlash. Yo‘l va sun’iy inshootlarni o‘z vaqtida tekshirish. Yo‘lning yuqori tuzilishi elementlarida, yo‘l to‘shagida, sun’iy inshootlarda nosozliklarni aniqlash, ularning oldini olish bo‘yicha ishlarni bajarish, shuningdek trekning yuqori tuzilishining xizmat qilish muddatini uzaytirish. Qish sharoitida ishlash yo‘lini tayyorlash, yo‘llarni qor va qumdan tozalash, chuqurlikdagi yo‘lni saqlash va ta’mirlash, bahor va bo‘ron suvlaridan o‘tish uchun yo‘l va sun’iy inshootlarni tayyorlash, yo‘l va sun’iy inshootlarga yetkazilgan zararni bartaraf etish bo‘yicha ishlarni tashkil etish va amalga oshirish. Tabiiy hodisalar, tabiiy hodisalar tufayli tabiiy inshootlar, ofatlar. Yo‘lda ishlash paytida poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash. Yo‘l-yo‘riqlar, yo‘l-yo‘riqlar va sun’iy inshootlar, xizmatchilar va boshqa ishchilarni kesib o‘tish uchun mehnatni

	muhofaza qilish va ishlab chiqarish sanitariyasi bo‘yicha ko‘rsatmalar o‘tkazish. Ishchi guruhlarni yo‘llarni va sun’iy inshootlarni joriy ta’mirlash va ta’mirlash bo‘yicha to‘g‘ridan-to‘g‘ri ish joyida ishlarni oqilona bajarish usullariga o‘rgatish. Birlamchi buxgalteriya hisobi va hisobotini yuritish.
O‘quv rejasiga muvofiq o‘zaro bog‘liq bo‘lgan modullar nomi:	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida texnikaviy foydalanish qoidalari. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida poyezdlar harakati xavfsizligi. Temir yo‘l transportida iqtisodiyoti va boshqaruv asoslari. Yuk qisish va yuk ilish ishlarida xavfsizlik choralari.
O‘qitishni tashkiliy shakli:	N – Nazariy ta’lim; A – Amaliy mashg‘ulot; S – Sayyor mashg‘ulot.
Dasturga qo‘yilgan talab:	Majburiy
O‘qitish tili	Guruhda belgilangan o‘qitish tili asosida
Baholash tartibi:	Baholash bo‘yicha amaldagi tartib asosida
O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash:	Yozma, og‘zaki, savol-javob, testlar

1.01. O‘quv dasturi mazmuni

T/r	Mavzular nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O‘qitishning tashkiliy shakli
1.	Yo‘l ustki qism qurilmalarining zamonaviy konstruksiyalari. Yo‘l xo‘jaligidagi yangiliklar	BF-70 rusumli mahkamlagichli temir betonli shpallar. “Pandrol Fastklip” to‘g‘risida tushuncha. G‘ildirakning to‘xtovsiz aylanishni ta’minlovchi harakatlanuvchi o‘zakli yangi strelkali o‘tkazgichlar. Geotekstil, geoto‘r, geopanjara. Ballastsiz yo‘l. “Pandrol Fastklip” va “Fosslo” rusumli rels mahkamlagichlarining alohida xususiyatlari. “Pandrol Fastclip” va “Vossloh W14” turidagi zamonaviy oraliq rels mahkamlagichlari.	12	NA
2.	Temir yo‘llarni joriy saqlash va tamirlash. Tezyurar va yuqori tezlikda yuruvchi poyezdlar harakatlanish uchastkalarida xizmat ko‘rsatish hususiyatlari	Yo‘l xo‘jaligi ishlarini tashkillashtirish. Yo‘lning holatini nazorat qilish. Temir yo‘l nosozliklari, nosozlik darajalari va yo‘llarning holatini ballarda baholash. R65 turdagi SP -898 loyiha asosida ishlangan yangi muvozanatlovchi ulamalar. Temir yo‘llarning qurilishini mahkamaviy texnik qoidalari. MTQ. Avtoblokirovkali, elektr tortuvchi, temir beton shpalli, tezyurar poyezdlar harakatlanuvchi, uloqsiz yo‘llarning qurilmalarini ahamiyati. VOSSLOH mahkamlagichini ishlatish tajribasi. Rels ulamalari oraliqlarini tartibga solish va me’yyor darajasiga keltirish. Shpal ostiga tosh	18	NA

		kirgizuvchi elektr mexanizmi bilan yo‘lni ko‘tarish va tekislash. Ko‘prik bruslarini, strelkali o‘tkazgich bruslarini, yog‘och va temir beton shpallarini almashtirish. Rels mahkamlagichlari va relslarni yakka holda almashtirish. Temir yo‘lning to‘g‘ri va egri uchastkalarida yalpi relslarni almashtirish. Richagli asboblar yordamida kichik yo‘l mexanizmlari yordamida to‘g‘ri va egri yo‘l uchastkalarida yo‘lning o‘qiga nisbatan yo‘lni me’yyor darajasiga keltirish. Kartochkalar bilan temir yo‘lni va strelkali o‘tkazgichlarni tekislash. Shpal ostiga tosh kirgizuvchi elektr mexanizmi bilan strelkali o‘tkazgichlarni ko‘tarish va tekislash.		
3.	“Plasser va Toyrer” firmasining yo‘l xo‘jaligi mashinalari yordamida temir yo‘llarni ta’mirlash ishlarini tashkillashtirish	RM-80 HR rusumli yuqori tezlikda ishlovchi strelkali o‘tkazgichlar va yo‘llarda ballast tozalovchi, yuqori unumdorlikda ishlovchi mashina. SSP-110SW rusumli yuqori tezlikda va unumdorlikda ishlovchi yer tekislovchi mashina. Duomatik 118-32 yo‘l ko‘taruvchi – rixtovka qiluvchi – podbivka qiluvchi mashina. Temir yo‘lni dinamik turg‘unlashtiruvchi mashina.	6	NA
4.	Yo‘l xo‘jaligida qo‘llaniladigan texnik foydalanish qoidalari, signallashtirish bo‘yicha yo‘riqnoma va boshqa yo‘riqnomlar	Temir yo‘lchilarning umumiy vazifalari. Yo‘l xo‘jaligining inshoot va qurilmalari. Signallashtirish yo‘riqnomasi. To‘sish va chegaralash svetoforlari. Ogohlantiruvchi va qaytaruvchi svetoforlar. Ixotalovchi signallar. Ko‘chma signallar. Peregonlarda temir yo‘l ishlarini olib borishda poyezdlar harakatiga to‘sqinlik qiluvchi joylarni chegaralash. Poyezdlar harakati va manyovrlash yo‘riqnomasi. Avtoblokirovka va yarim avtoblokirovkada poyezdlar harakatini tashkillashtirish. Temir yo‘l transportida manyovrlash ishlarida va poyezdlarning harakatida harakat xavfsizligini ta’minlash sharoitlari. Peregonlar va bekatlarning oraliq masofalari. Chegaralovchi ustunchalarning qo‘yilish tartibi. Rels oraliqlarining eng katta va eng kichik miqdori. Ko‘chma signallar, poyezdlarning tezligini pasayishini ko‘rsatuvchi doimiy disklar. Tovushli signallar. Xavf hxatardan ogohlantiruvchi signallar.	8	NA
5.	Temir yo‘llarda poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash	O‘TY AJ temir yo‘llarida poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash. Yo‘l xo‘jaligida poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash. Poyezdlar harakati xavfsizligi holatini yo‘l ishlarini olib borishdagi tahlili.	4	N
6.	Yuklarni ortish va	Strelkalar, relslar, krestovinalarni ortish va	2	S

	tushirish ishlarida xavfsizlik choralari	tushirishda xavfsizlik choralari.		
7.	Rels nuqsonlarini ultratovush yordamida tekshirish. Rels nuqsonlarining tasnifi	Tez yurar va o‘ta tezyurar uchastkalarda relslarning holatini nuqson topuvchi aravachalar yordamida tekshirishning uslubi va tartibi. Nuqsonli va o‘ta nuqsonli relslarning tasnifi. Nuqsonli va o‘ta nuqsonli relslar aniqlanganda ularni alohida belgilash tartibi.	6	S
8.	Yo‘l xo‘jaligi iqtisodiyoti. Boshqaruv jarayoni va mehnatga haq to‘lash uslublari	Mamlakatda fuqarolik jamiyatini shakllantirish va demokratik reformalarni yanada chuqurlashtirish konsepsiyasini ishlab chiqish. “O‘zbekiston temir yo‘llari” AJ da reformalarni va qayta shakllantirish ishlarini yanada chuqurlashtirish. Bozor iqtisodiyoti moduli. O‘zbek milliy moduli. Boshqaruvning vazifalari va tashkillashtirish. O‘TY AJ tashkilotlarida chiqimlarni va tannarxni rejalashtirish. O‘TY AJ tashkilotlarining kirim va foydasini hisoblash. Temir yo‘l transportida menejment. O‘TY AJ boshqaruvi tarkibi, MTU, markazlarlarning boshqaruv strukturasi. Tashkilotlarning boshqaruv strukturasi. Temir yo‘l transporti xodimlarining xizmat vazifalari. O‘tilgan materiallar bo‘yicha o‘zlashtirishni qabul qilish.	8	NA
9.	Yo‘l xo‘jaligida mehnat muhofazasini tashkillashtirish. Ishlab chiqarishda sodir bo‘ladigan shikastlanishlarning oldini olish profilaktik chora tadbirlari	Yo‘l ishlarini olib borishda mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi. Yo‘l mashinalari va mehanizmlar bilan ish olib borish. Ishlab chiqarishda ro‘y beradigan baxtsiz hodisalarning asosiy sabablari. Ishlab chiqarishda ro‘y beradigan baxtsiz hodisalarning tahlili. Avariyalar, baxtsiz hodisalar va boshqa talofotlarni xizmat tekshiruvi. Mehnat muhofazasi bo‘yicha olib boriladigan chora tadbirlar majmuasi. Yo‘l xo‘jaligida ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalarni oldini olish borasida olib boriladigan profilaktik chora tadbirlar. TNU-19 jurnalida olib boriladigan mexhnat muhofazasi bo‘yicha yo‘riqnomalarning va jurnalni tutishning tartibi. Mehnat muhofazasi bo‘yicha bilimlar sinovini tashkillashtirish. Bilimlar sinovi bo‘yicha doimiy harakatdagi hayatning tarkibi. Bilimlar sinovini o‘tkazish tartibi va uni rasmiylashtirish.	8	NA

3.O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash

O‘quv dasturi davomida o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilgan bilim va ko‘nikmalar ichki nazorat bo‘yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholash usullari yozma, og‘zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriqlardan iborat bo‘lib, ular o‘quv elementini o‘zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo‘yilgan maqsadga hamohang bo‘lishi lozim.

4. Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Texnik foydalanish qoidalari” “Uzdavtemiryo‘lnazorat” DI. T.2001.
2. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Signallashtirish bo‘yicha yo‘riqnoma” “Uzdavtemiryo‘lnazorat” DI. T.2001.
3. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Poyezdlar harakati va manyovrlash ishlari bo‘yicha yo‘riqnoma” “Uzdavtemiryo‘lnazorat” DI. T.2005.
4. Содержание и ремонт железнодорожного пути. Тихомиров В.И.
5. Устройство содержание и ремонт железнодорожного пути. Фришман и др.
6. Справочник дорожного мастера
7. Путь и путевое хозяйство. Амелин В.С. и др.
8. Железнодорожний пут. Чернишев А.М.
9. Инструкция по обеспечению безопасности движения поездов при производстве путевих работ
10. Инструкция АО «УТЙ» по теку шему содержанию пути
11. Правила и технология работ по теку шему содержанию пути машинистами тяжелого типа
12. Типовое положение о бригадном подряде разработанное на дистанциях пути
13. Руководя шие документи, прикази и указания председателя АО «УТЙ» № 50 Н от 18.08.95 г. № 71 Н от 09.11.95 г.
14. Журнал ОАО РЖД «Пут и путевое хозяйство».2021г.1-випуск.

1.02. O‘quv dasturiga umumiy talablar

Yo‘nalish nomi:	Temir yo‘lni ta’mirlash, texnik xizmat ko‘rsatishni takomillashtirish va poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash
Kvalifikatsiya nomi	Muhandis-texnik xodimlar
Ajratilgan soat:	72
Mavzular soni:	11
Dasturning maqsadi:	Fanni o‘zlashtirishning asosiy vazifasi temir yo‘l va yo‘l qurilmalari, yer polotnosi, sun’iy inshootlarlari va normativ texnik hujjatlar to‘g‘risida keng ma’lumotga ega bo‘lish.
O‘zlashtirish (o‘qitish) natijalari:	Temir yo‘l va yo‘l qurilmalari, yer polotnosi, sun’iy inshootlarlaridan foydalanish va ularga texnik xizmat ko‘rsatish. Poyezdlar harakati xavfsizligi talablarini to‘liq bajarish.
Bilimlar:	- Temir yo‘l transporti xodimlari intizomi to‘g‘risidagi Nizom; - Tarmoq tarif shartnomasi; - Temir yo‘llardan texnik foydalanish qoidalari; - Temir yo‘llarda poyezdlar harakati va manyovr ishlari bo‘yicha ko‘rsatmalar yo‘llar; - Aylana bo‘ylab temir yo‘llarda signalizatsiya bo‘yicha ko‘rsatmalar vazifalar; - Baxtsiz hodisalarni tekshirish va hisobga olish tartibi bo‘yicha ko‘rsatmalar, temir yo‘l transportida ishlab chiqarish bilan bog‘liq; - qarorlar, buyruqlar, ko‘rsatmalar va boshqalar ko‘prik ishini tartibga soluvchi qo‘llanma va me’yoriy materiallar ustalar; - ta’mirlash va ishlatish bo‘yicha texnologik jarayonlar

	sun’iy inshootlar; - harakatlanuvchi tarkibning o‘lchamlari va binolarning yaqinlashishi va ularning o‘lchovlar usullari; - qurilmalar va uni texnik ishlatish qoidalari; - ishlab chiqarishni rejalashtirish usullari; - ish va ishchilarni tariflash tartibi, ish stavkalari va narxlari, ularni qayta ko‘rib chiqish tartibi; - ish haqi bo‘yicha amaldagi Nizom; - iqtisodiyot, mehnatni tashkil etish va boshqarish asoslari; - ishchilarning ish vaqti va dam olish vaqti to‘g‘risidagi Nizom; - temir yo‘l transporti; - ichki mehnat qoidalari; - mehnat qonunchiligi asoslari; - mehnatni muhofaza qilish, xavfsizlik qoidalari va normalari, sanoat sanitariyasi va yong‘in xavfsizligi;
Ko‘nikmalar:	Konstruksiyalarni avtomatlashtirish vositalaridan foydalangan holda ishlab chiqish va ilg‘or texnologik jarayonlarni, asbob-uskunalar va texnologik uskunalar turlarini, avtomatlashtirish va mexanizatsiyalash vositalarini, korxona tomonidan ishlab chiqarilgan mahsulotlar uchun maqbul ishlab chiqarish rejimlarini va har xil murakkablikdagi barcha turdagi ishlarni amalga oshirishni, raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni ta’minlash va uni ishlab chiqarish uchun moddiy va mehnat harajatlarini kamaytirish. Uskunalarni joylashtirish, texnik jixozlar va ish joylarini tashkil etish rejalarini tuzadi, ishlab chiqarish quvvati va uskunalardan foydalanishni hisoblab chiqadi. Texnik jihatdan sog‘lom vaqt standartlarini (ishlab chiqarish), chiziqli va tarmoq jadvallarini ishlab chiqishda, mahsulot konstruksiyasini ishlab chiqarish qobiliyatini sinovdan o‘tkazishda qatnashadi.
O‘quv rejasiga muvofiq o‘zaro bog‘liq bo‘lgan modullar nomi:	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida poyezdlar harakati xavfsizligi. Temir yo‘l transportida iqtisodiyoti va boshqaruv asoslari
O‘qitishni tashkiliy shakli:	N – Nazariy ta’lim; A – Amaliy mashg‘ulot; S – Sayyor mashg‘ulot.
Dasturga qo‘yilgan talab:	Majburiy
O‘qitish tili	Guruhda belgilangan o‘qitish tili asosida
Baholash tartibi:	Baholash bo‘yicha amaldagi tartib asosida
O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash:	Yozma, og‘zaki, savol-javob, testlar

1.02. O‘quv dasturi mazmuni

T/r	Mavzular nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O‘qitishning tashkiliy shakli
1.	O‘zbekiston Respublikasi va “O‘zbekiston temir yo‘llari” AJ ning taraqqiyot va rivojlanish strategiyasi	2017-2021 yillar uchun 5 yo‘nalish bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasining taraqqiyot va rivojlanish strategiyasi. Davlat va jamiyat qurilishini takomillashtirish. Davlatning qonun ustivorligini ta’minlash. Iqtisodni rivojlantirish va liberallashtirish. Ijtimoiy tarmoqni rivojlantirish. Diniy tolerantlik va millatlararo totuvlikni xavfsizligini ta’minlash. Mamlakatda fuqarolik jamiyatini shakllantirish va demokratik reformalarni yanada chuqurlashtirish konsepsiyasini ishlab chiqish. “O‘zbekiston temir yo‘llari” AJ da reformalarni va qayta shakllantirish ishlarini yanada chuqurlashtirish.	2	N
2.	Temir yo‘l transportida bozor iqtisodiyoti va menejment asoslari	Bozor iqtisodiyoti moduli. O‘zbek milliy moduli. Boshqaruvning vazifalari va tashkillashtirish. Tashkilotlardagi ishchilar soni prognozlashtirish. O‘TY AJ tashkilotlarida chiqimlarni va tannarxni rejalashtirish. O‘TY AJ tashkilotlarining kirim va foydasini hisoblash. Temir yo‘l transportida menejment. Tashkilotlarning ishlab chiqarish va tashkiliy tuzilmasi. Tashkilotning ish xajmini rejalashtirish. O‘zbekiston Respublikasi bo‘yicha belgilangan mehnat rejasi.	6	NA
3.	Tezyurar hududlarda temir yo‘l va strelkali o‘tkazgich qurilmalarining xususiyatlari va ularning ishonchliligini ta’minlash	Yo‘l xo‘jaligi ishlarini tashkillashtirish. Yo‘l holatining nazorati. Yo‘ldagi nosozliklar, ularning darajalari, ballarda yo‘lning holatini baholash. Avtoblokirovka va elektr tortuvchi uchastkalarning qurilmalarini saqlashning alohida xususiyatlari. Temir beton shpalali tez yurar uchastkalardagi uloqsiz yo‘llarning ishlashi to‘g‘risida. Strelkali o‘tkazgichlar, ularning qurilmalari va nosozliklari. Shpal podboykalari va og‘ir temir yo‘l texnikasidan foydalangan holda strelkali o‘tkazgichlarni ko‘tarib urish.Strelkali o‘tkazgilardagi nosozliklar. Foydalanish va saqlashning alohida xususiyatlari. Temir beton shpalali tezyurar uchastkalardagi uloqsiz yo‘llarning ishlashi va strelkali o‘tkazgichlar, ularning qurilmalari va nosozliklari. Shpal podboykalari va og‘ir temir yo‘l texnikasidan foydalangan holda strelkali o‘tkazgichlarni ko‘tarib urish to‘g‘risida videoroliklar. Yo‘l ishlarining	10	NA S

		texnologiyalari. Strelkali o‘tkazgichlarni ko‘tarish. Strelkali o‘tkazgichlar, ularning qurilmalari va nosozliklari. Shpal podboykalari va og‘ir temir yo‘l texnikasidan foydalangan holda strelkali o‘tkazgichlarni ko‘tarib urish. Tenglovchi ulamalar, ularning qo‘llanishi va texnik xususiyatlari to‘g‘risida tushuncha.		
4.	“O‘zbekiston temir yo‘llari” AJda uloqsiz temir yo‘llardan foydalanish	Uloqsiz yo‘llarni vaqtincha va doimiy holatini tiklash texnologiyasini amalga oshirishda chegaralash ishlarini olib borish. Poyezdlarni o‘tkazish. Uloqsiz yo‘llardagi relslarning temperatura kuchlanishlarini oldini olish uchun tuzilgan brigadaning tarkibi, ish joyini chegaralash va ishning texnologiyasi. Uloqsiz yo‘llardagi relslarning temperatura kuchlanishlarini oldini olish to‘g‘risida videoroliklar.	6	NA
5.	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi	Yong‘in xavfsizligi. Umumiy holatlar. Yong‘in xavfsizligining temir yo‘l transportida normativ-huquqiy hujjatlari. Yo‘l ishlarini olib borishda mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi qoidalari. Yo‘l mashina va mexanizmlari bilan ishlash. Tashkilotning joylashuvi uchun qo‘yiladigan asosiy sanitar –gigienik talablar. Ishlab chiqarishda sodir bo‘ladigan baxtsiz hodisalarning asosiy sabablari. Ishlab chiqarishda sodir bo‘ladigan baxtsiz hodisalar. Avariyalar, baxtsiz hodisalar va boshqa hodisalarning xizmat tekshiruvi. Ishlab chiqarishda sodir bo‘ladigan baxtsiz hodisalar to‘g‘risida videoroliklar.	6	NA
6.	Zamonaviy ixtisoslashgan yuqori tezlikdagi jahon temir yo‘llari	Zamonaviy holda yaratilgan texnik kompleks mashinalari bilan birgalikda va mavjud bo‘lgan mashina komplekslarni qo‘llagan holda yo‘l ishlarini olib borish. Temir beton shpallarni PZL va TLS liniyalarini qo‘llagan holda yig‘ish ishlarini na’munaviy texnologik jarayonlarni qo‘llagan holda yig‘ishni amalga oshirish. Ishlab chiqarish bazalarida strelkali o‘tkazgichlarni yig‘ish va ta’mirlash ishlarining texnologik jarayonlari. Strelkali o‘tkazgichlarni almashtirish ishlarining texnologik jarayonlari. 1,2 va 4 sinfga ega bo‘lgan temir yo‘llarni ta’mirlashning turli xil variantlarini qo‘llagan holda, ballast ishlatilishi bilan bog‘liq to‘rt texnologiyasini qo‘llash. Uloqsiz temir yo‘llarni assimetrik shpallarga o‘rnatishning tajribaviy texnologik jarayoni. Jahon temir yo‘llarida yuqori tezliklarda yuruvchi poyezdlar, ular tomonidan o‘rnatilgan tezliklar, yangi innovatsiya texnologiya g‘oyalarga asoslangan tezyurar poyezd loyihalari va ularni amalda	6	NA

		tadbiq qilish bo‘yicha olib boriladigan ishlar majmuasi.		
7.	Relslardagi nuqsonlarni aniqlashning zamonaviy texnologiyalari	Yuqori va o‘ta yuqori tezliklarda yuruvchi poyezdlar harakatlanuvchi temir yo‘l uchastkalarida nuqson topuvchi aravachalar bilan tekshirish tartibi va uslublari. Nuqsonli va o‘ta nuqsonli relslarning va ularning klassifikatsiyasi. Nuqsonli va o‘ta nuqsonli relslarning markirovka qilish tartibi.	8	S
8.	“Sun’iy inshootlar tarkibi” yo‘riqnomasining asosiy talablari va texnik pujjatlarni rasmiylash-tirish qoidalari	“O‘TY” AJ ning boshqaruv hujjatlari “О совершенствовании организации и планировании работ и стимулирования качества текущего содержания пути”. 18.08.1995 yilda chiqarilgan. 50-N sonli buyruq. Relslarni nuqsonini aniqlovchi vositalarni ishlatish to‘g‘risida “Положение о мерах по дальнейшему повышения качества контроля состояния рельсов дефектоскопиями средствами”. 09.11.1995 yilda chiqarilgan. 70-N sonli buyruq. «О переходе на новую систему ведения путевого хозяйства на основе повышения технического уровня и внедрения ресурсосберегающих технологий». Brigada pudrati to‘g‘risidagi temir yo‘l masofalarida ishlab chiqilgan na’munaviy nizom.	6	N
9.	Ko‘prik, tonnel va quvurlarni chet el tajribasini hisobga olgan holda kapital ta’mirlash va qayta ta’mirdan chiqarish	Temir yo‘llardagi sun’iy inshootlar, quvurlar, tonnellar va ko‘priklarni kapital taэmirlash va qayta tiklash ishlarini olib borish. Temir yo‘l ko‘priklariga yaqinlashuv joylarini saqlash uchun qo‘yilgan talablar. Bahorda va kuzda suv va sel toshqinlarini oldini olish. Tog‘ sharoitlarida temir yo‘llardagi sun’iy inshootlar, quvurlar, tonnellar va ko‘priklardan foydalanish borasida ishlarni olib borish. Ko‘priklardagi nishabliklar. Tog‘ sharoitlarida kyuvet qurilmalari va qiyaliklarni saqlash. Sun’iy inshootlarda tozalash ishlarini amalga oshirish. Qirg‘oq va suv kelish joylarini sel va suv yuvib ketishini oldini olish. Og‘ir vaznli va katta gabaritli poyezdlarni tonnellar va ko‘priklardan o‘tkazish sharoitlari. Bahorda va kuzda suv va sel toshqinlarini oldini olishni sun’iy inshootlarda tashkillashtirishning boshqa davlatlardagi ko‘rinishi.	8	NA
10.	Poyezdlar harakati xavfsizligi	“O‘TY” AJ ning boshqaruvi raisining “Poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash to‘g‘risidagi” buyrug‘i. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida avariya holatlarini oldini olishning zamonaviy holatlari. Poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash va avariya holatlarini	6	N

		oldini olish choralari.		
11.	Temir yo‘llarni zamonaviy uslublarda loyihalashtirish	Temir yo‘llarni qurish va loyihalashtirishda chet mamlakatlar tajribasi. Temir yo‘llar ko‘priklarini loyihalashtirish, qurish va ulardan foydalanish. Tog‘ sharoitlarida temir yo‘llardagi sun’iy inshootlar, ko‘priklarni loyihalashtirish, qurish va ulardan foydalanish borasida ishlarni olib borish. Chet ellarda temir yo‘llarning, ko‘priklarning qurilish texnologiyalari to‘g‘risidagi videoroliklar va tog‘li hududlarda ushbu ishlarning olib borilishi haqidagi videoroliklaning ko‘rgazmasi.	8	NA

3.O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash

O‘quv dasturi davomida o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilgan bilim va ko‘nikmalar ichki nazorat bo‘yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholash usullari yozma, og‘zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriqlardan iborat bo‘lib, ular o‘quv elementini o‘zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo‘yilgan maqsadga hamohang bo‘lishi lozim.

4. Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Железнодорожный пут, Чернишев А.М.
2. Содержание и ремонт железнодорожного пути, Тихомиров В.И.
3. Устройство содержание и ремонт железнодорожного пути, Фришман и др.
4. Справочник дорожного мастера ПД
5. Пут и путевое хозяйство, Амелин В.
6. Правила технической эксплуатации железных дорог Р.У, АО «Узбекистон темир йуллари»
7. Инструкция по обеспечению безопасности движения поездов при производстве путевых работ, АО «Узбекистон темир йуллари»
8. Инструкция по текущему содержанию пути, АО «Узбекистон темир йуллари»
9. Правила и технология работ по текущему содержанию пути, АО «Узбекистон темир йуллари»
10. Типовое положение с бригадном подряде разработанное на дистанциях пути, АО «Узбекистон темир йуллари»
11. Руководящие документы, приказы и указания председателя ГАЖК «УТЙ» № 50 Н от 18.08.95 г. № 71 Н от 09.11.95 г. № 70 № от 09.11.95 г. АО «Узбекистон темир йуллари»

1.03. O‘quv dasturiga umumiy talablar

Yo‘nalish nomi:	Temir yo‘lni ta’mirlash, texnik xizmat ko‘rsatishni takomillashtirish va poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash
Kvalifikatsiya nomi	Yo‘l sozlovchilar (Yo‘l tekshiruvchilari)
Ajratilgan soat:	72
Mavzular soni:	10
Dasturning maqsadi:	Fanni o‘zlashtirishning asosiy vazifasi temir yo‘l va yo‘l qurilmalari to‘g‘risida keng ma’lumotga ega bo‘lish
O‘zlashtirish (o‘qitish) natijalari:	Temir yo‘llarni, yer polotnosini, sun’iy inshootlarni va boshqa qurilmalarni texnik holatini nazorat qilish, poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash borasida

	ishlarni olib borish.
Bilimlar:	Qurilma, yo‘lning yuqori tuzilishi, yo‘l to‘shagi, ko‘priklar, tonnellar va boshqa sun’iy inshootlarning tuzilmalariga texnik xizmat ko‘rsatish qoidalari; poyezdlar harakatidagi to‘siqlarni aniqlash tartibi; yo‘l va sun’iy inshootlarning asosiy nosozliklarini bartaraf etish yo‘llari; xizmat ko‘rsatiladigan ob’ektlarni tekshirish tartibi; qurilma tonnel va boshqa sun’iy inshootlar; yo‘l asboblari, asboblar, o‘lchash asboblaridan foydalanish qoidalari.
Ko‘nikmalar:	Temir yo‘l trassasining yuqori tuzilmasi, tuproq ishlari, sun’iy inshootlar, ko‘chkilar, balast prizmasi, yo‘l chetlari, yonbag‘irlar, ariqlar, tuproq ishlarining drenaj inshootlari, tramvay yo‘llarining yuqori qoplamining pollari, fermer xo‘jaliklari platformalari, to‘sinlar, panjaralar, bo‘ylama va yo‘l darajasida joylashgan ko‘ndalang nurlar, tenglashtirish moslamalari, ko‘prik ustki qismlarining tayanch qismlari, portaldan oldingi tovoqlar, tonnellardagi bo‘shliqlar va kameralar, yo‘l, signal va tonnel belgilari, ko‘priklar, qo‘riqlanmagan o‘tish joylari, xavfsizlik moslamalari, yong‘inga qarshi vositalar, mahkamlagichlar, temir yo‘l bo‘shliqlari, himoya qopqoq qutilari, boshqa jihozlar va inshootlarning ustki va tayanchlaridagi ichki belgilar. Sun’iy inshootlar, devor qoplamalari, ustunlar, tonnellarining sirt qoplamasi. Rejadagi yo‘lning holatini va temir yo‘l iplarining yaxlitligini, tenglashtiruvchi relslar va temir yo‘l izlari, temir yo‘l ulagichlari va strelkalar holatini nazorat qilish. O‘tayotgan poyezdlarda aloqa tarmog‘i qurilmalari, aloqa liniyalari, harakatlanuvchi tarkib va yuklarning quyruq signallari holatini kuzatish. Poyezdlar harakati xavfsizligiga tahdid soladigan joylarni to‘sish. Tegishli normativ hujjatda belgilangan ishlar ro‘yhatiga muvofiq yo‘l va inshootlarning muammolarini bartaraf etish.
O‘quv rejasiga muvofiq o‘zaro bog‘liq bo‘lgan modullar nomi:	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida texnikaviy foydalanish qoidalari. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida poyezdlar harakati xavfsizligi. Temir yo‘l transportida iqtisodiyoti va boshqaruv asoslari.
O‘qitishni tashkiliy shakli:	N – Nazariy ta’lim; A – Amaliy mashg‘ulot; S – Sayyor mashg‘ulot.
Dasturga qo‘yilgan talab:	Majburiy
O‘qitish tili	Guruhda belgilangan o‘qitish tili asosida
Baholash tartibi:	Baholash bo‘yicha amaldagi tartib asosida
O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash:	Yozma, og‘zaki, savol-javob, testlar

1.03. O‘quv dasturi mazmuni

T/r	Mavzular nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O‘qitishning tashkiliy shakli
1.	Yo‘l xo‘jaligidagi yangiliklar	BF -70 rusumli temir beton shpallar va Pandrol Fastklip oraliq mahkamlagichlari o‘rnatilgan temir yo‘llardan foydalanish. Geotekstil, geopanjara, geoto‘rparda. Ballastsiz yo‘llar. Harakatlanuvchi o‘zakli uzuluksiz tartibda ishlovchi strelkali o‘tkazgichlar.	8	N
2.	Temir yo‘l qurilmalari	Temir yo‘l ishlarini tashkillashtirish. Yo‘l qismlari va sun’iy inshootlar to‘g‘risida umumiy ma’lumotlar. Yer polotnosining tuzilishi. Yer polotnosiga qo‘yilgan asosiy talablar. Yo‘l ustki qismi to‘g‘risida umumiy ma’lumotlar. Yo‘l ustki qismining elementlari. Ularning tuzilishi va ishlash tartibi. Yo‘l ostki qismi to‘g‘risida umumiy ma’lumotlar. Yo‘l ostki qismining elementlari. Ularning tuzilishi va ishlash tartibi. Umumiy ma’lumotlar. Temir yo‘l elementlari. ularning ishlatilish. Relslar. Oraliq mahkamlagichlar. Rels mahkamlagichlari ularga qo‘yilgan talablar. Shpallar, yog‘och shpallar temir beton shpallar. Ballast qatlami. Ballast qatlaminig ko‘ndalang profili. Yo‘l ustki qismi elementlarining zamonaviy turlari to‘g‘risida ma’lumotlar to‘plami. Temir yo‘l kesishmalarining toifasi. Kesishmalarga yaqinlashuv, signallashtirish qurilmalari, kesishmalarni qo‘riqlash. Kesishmalarga xizmat ko‘rsatish to‘g‘risidagi mahalliy yo‘riqnoma.	10	NA
3.	«Plasser va Toyrer» firmasining yo‘l xo‘jaligi mashinalarining qo‘llanishi va asosiy vazifalari	Ballastni tez suratlarlarda tekislovchi SSP 110SW rusumli mashina. Temir yo‘larni ko‘tarish, rixtovka qilish va tekislash ishlarini bajaruvchi Duomatik 0832 rusumli mashina. DGS 62 N rusumli temir yo‘lni dinamik mo‘tadillashtiuvchi mashina, Temir yo‘llar va strelkali o‘tkazgichlarni ballast qismini tozalovchi RM 80HR rusumli mashina.	4	N
4.	Yo‘l xo‘jaligida qo‘llaniladigan texnik foydalanish qoidalari, signallashtirish bo‘yicha yo‘riqnoma va boshqa yo‘riqnomalar	Temir yo‘l transporti xodimlarining umumiy vazifalari. Poyezdlar harakati xavfsizligi asoslari va texnikaviy foydalanish qoidalari. Ko‘chma signallar, ixotalash belgilari. Peregonlarda ish olib borishda poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash maqsadida ish joylarini signal belgilari bilan chegaralash. Signallashtirish yo‘riqnomasi. Svetoforlar	10	NA

		ularning turlari, ishlatilish tartibi. Tovushli va qo‘l bola signallar. Poyezdlar harakati va manyovrlash ishlari to‘g‘risidagi yo‘riqnoma. Avtoblokirovka va yarim avtoblokirovka uchastkalarida poyezdlar harakatini tashkillashtirish.		
5.	Temir yo‘llarni joriy ta’mirlash	Strelkali o‘tkazgichlar va yo‘llarning holatini nazorat qilish. Temir yo‘llarda aniqlangan nosozliklar. Ularni aniqlash va bartaraf etish. Strelkali o‘tkazgichlar va yo‘llarni ko‘rikdan o‘tkazish, o‘lchash ishlarini amalga oshirish. Uloqsiz yo‘llar. AB va ESB uchastkalarida joylashgan qurilmalar va yo‘llarning tuzilishi. Rels oraliqlari va ularni saqlash. Egilishlar orqali egrilik radiusini aniqlash. Yo‘l ishlarining texnologiyasi. ESHP mexanizmi yordamida temir yo‘llarni ko‘tarish va tekislash ishlarini amalga oshirish. Rels oraliqlarini sozlash.	10	NA
6.	Temir yo‘llardagi asosiy ishlarni bajarish qoidalari va texnologiyasi	Temir yo‘llarni kapital ta’mirlash. Kapital ta’mirlashda ishlashni texnologik jarayonini va sharoitlari. O‘rta ta’mirlash ishlari va ularning majmuasi. O‘rta ta’mirlash ishlarida qo‘llaniladigan texnologik jarayonlar va sharoitlar. Ko‘tarma ta’mirlash ishlari va ularninshg majmuasi. Ko‘tarma ta’mirlash ishlarida qo‘llaniladigan texnologik jarayonlar va sharoitlar. Yakka tartibda rels va shpallarni almashtirish. Strelkali o‘tkazgichlarning metall qismlarini almashtirish. Yakka tartibda o‘tkazgichlarni almashtirish. Ordinatalarni strelkali o‘tkazgichlarda saqlash va tikish ishlarini amalga oshirish. Yo‘l xo‘jaligidagi ishlarni mexanizatsiyalashtirish. Temir yo‘llarda joriy ta’mirlashda qo‘llaniladigan mashina va mexanizmlarning ishlatilish tartibi. Yakka tartibda rels va shpallarni almashtirish. Strelkali o‘tkazgachlarning metall qismlarini almashtirish. Yakka tartibda o‘tkazgichlarni almashtirish. Ordinatalarni strelkali o‘tkazgichlarda saqlash va tikish ishlarini amalga oshirish. Temir yo‘llarni joriy ta’mirlash borasida olib borilayotgan ishlar.	12	NAS
7.	Rele nuqsonlarini ultratovush yordamida tekshirish. Rels nuqsonlari tasnifi	Relslarning yemirilish turlari, o‘lchov turlari. Etalon berk yo‘li. Relslarning holatini tekshirish. Rels nuqsonlarini aniqlovchi vagon va aravachalar, ularning ishlash tartibi. Nuqsonli va o‘ta nuqsonli relslar. Nuqsonli relslarni tasniflash. Relslarni nuqsonga olib keluvchi holatlar va ularni o‘rganish. Relslarni saqlash va ishlatish usullari. Nuqsonli va o‘ta nuqsonli relslar aniqlanganida ularni almashtirish tartiblari. Uloqsiz yo‘llarda	4	S

		aniqlangan nuqsonlarni bartaraf etish.		
8.	Temir yo‘llarda poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash	Poyezdlar harakati xavfsizligini yo‘l xo‘jaligida ta’minlash ishlarini olib borish. Harakat xavfsizligini ta’minlash, chora tadbirlari to‘g‘risidagi buyruq. Harakat xavfsizligini buzilish holatlarini tasnifi. Harakat xavfsizligini buzilish holatlarini tahlili.	4	N
9.	O‘zbekiston Respublikasining iqtisodiy rivojlanish strategiyasi	O‘zbekiston Respublikasining ustivor yo‘nalishi bo‘yicha rivojlanish strategiyasi. O‘zbekiston Respublikasining iqtisodiy rivojlanish strategiyasi. O‘zbekiston Respublikasining 5 ta ustivor yo‘nalishi bo‘yicha rivojlanish strategiyasi. Demokratik reformalarni chuqurlashtirish va mamlakatda fuqarolik jamiyatini shakllantirish. Millatlararo o‘zaro kelishuv, diniy erkinlik, o‘zaro xavfsizlik choralarini rivojlantirish. Davlat va jamiyat qurilishining takomillashuvi.	4	N
10.	Yo‘l ta’mirlovchilari uchun mehnat muhofazasining na’munaviy yo‘riqnomasi	Umumiy holatlar. Temir yo‘l ishlarini olib borishda xavfsizlik qoidalariga amal qilish. Mashina va mexanizmlarni ishlatish jarayonida texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilish.	6	N

3.O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash

O‘quv dasturi davomida o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilgan bilim va ko‘nikmalar ichki nazorat bo‘yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholash usullari yozma, og‘zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriqlardan iborat bo‘lib, ular o‘quv elementini o‘zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo‘yilgan maqsadga hamohang bo‘lishi lozim.

4. Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Temir yo‘llarning umumiy kursi.
2. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Poyezdlar harakati va manyovrlash ishlari bo‘yicha yo‘riqnoma” “O‘zdavtemiryo‘lnazorat” DI. T. 2005.
3. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Signallashtirish bo‘yicha yo‘riqnoma” “O‘zdavtemiryo‘lnazorat” DI. T. 2013.
4. О порядке изучения и проверки знаний по ПТЕ и других нормативных актов. Приказ: № 85 - Н ГАЖК «УТЙ».
5. Инструкция «по текущему содержанию железнодорожного пути» ГИ «Узгосжелдорнадзор» Ташкент. 2005г
6. Чернишев А.М. Железнодорожный пут
7. Тихомиров В.И. Содержании и ремонт железнодорожного пути
8. Фрнштан и др. Устройство содержание и ремонт железнодорожного пути
9. Амелин Б.С. и др. Справочник дорожного мастера
10. Никонов И.Н. Пут и путевое хозяйство
11. Выправка стрелочных переводов и кривых участков пути
12. Балластний слой железнодорожного пути
13. Temir yo‘llarni joriy ta’mirlash to‘g‘risidagi yo‘riqnoma «O’TY» AJ
14. Правила и технология работ по текущему содержанию пути машинистами тяжёлого типа
15. Типовой положении о бригадном подряде разработанная на дистанциях пути

16. Нормативно — техническая документация дефектов рельсов НТД/СП 1-93: НТД/СП 2-93: НТД/СП 3-93

17. T.I.Iskandarov. O’zbekistan Respublikasi sanitar meyorlari, qoidalari va gigienik normativlari. Rasmiy bosma. T., 2009.

1.04. O‘quv dasturiga umumiy talablar

Yo‘nalish nomi:	Temir yo‘lni ta’mirlash,texnik xizmat ko‘rsatishni takomil-lashtirish va poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash
Kvalifikatsiya nomi	Yo‘l nuqson izlovchilari va ularning yordamchilari
Ajratilgan soat:	144
Mavzular soni:	16
Dasturning maqsadi:	Fanni o‘zlashtirishning asosiy vazifasi temir yo‘l relslari va strelkali utkazgichlarning metall qismlarida shikastsiz nazorat qilishning zamonaviy vositalarini qo‘llash.
O‘zlashtirish (o‘qitish) natijalari:	Temir yo‘l relslari va strelkali utkazgichlarning metall qismlarida shikastsiz nazorat qilishning zamonaviy vositalarini qo‘llagan xolda defektoskopiya nazoratini amalga oshirayotgan yo‘l masofasi xizmatchilarini tayyorlash va malakasini oshirish.
Bilimlar:	Bilishi kerak: temir yo‘l nuqsonlari defektoskoplarining qurilmasi va maqsadi; relslarning nuqsonlari va shikastlanishining tasnifi va ularning poyezdlar xavfsizligiga ta’siri; relslarning normal ishlash shartlari; elektrotexnika, elektronika, metallshunoslik asoslari; nuqson izlovchi defektoskoplarini saqlash va texnik ishlatish qoidalari; ishlash va shartli holatni tekshirish qoidalari. qusur detektorlari, ularni qidirish moslamalarining sezgirligi; qurilma batareyalari va ularning oldini olish va texnik xizmat ko‘rsatish qoidalari; yo‘lda ishlash paytida poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash bo‘yicha ko‘rsatmalar.
Ko‘nikmalar:	Kamchiliklarni aniqlash aravachasi bilan relslardagi nuqsonlarni aniqlash jarayonini o‘tkazish. Aniqlangan nuqsonlar va relslarning shikastlanishini batafsil tekshirish va tasniflash, nuqsonlarning rivojlanishini kuzatish, ularni ro‘yxatga olish va kerak bo‘lganda poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash choralarini ko‘rish. Kamchilik detektorlari va quvvat manbalariga texnik xizmat ko‘rsatish. Asboblarni aniqlash va nuqsonlarni aniqlash aravachasining tarkibiy qismlarining noto‘g‘ri ishlashining tashqi belgilari. Trolleybusning nuqsonlarni aniqlash tizimining ishlashini va sezgirligini nazorat qilish, sozlash va sozlash. Kamchiliklarni aniqlash aravachasini ta’mirlashda ishtirok yetish.
O‘quv rejasiga muvofiq o‘zaro bog‘liq bo‘lgan modullar nomi:	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida texnikaviy foydalanish qoidalari. Yo‘l xo‘jaligida menedjment.
O‘qitishni tashkiliy shakli:	N – Nazariy ta’lim; A – Amaliy mashg‘ulot; S – Sayyor mashg‘ulot.
Dasturga qo‘yilgan talab:	Majburiy
O‘qitish tili	Guruhda belgilangan o‘qitish tili asosida

Baholash tartibi:	Baholash bo‘yicha amaldagi tartib asosida
O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash:	Yozma, og‘zaki, savol-javob, testlar

1.04. O‘quv dasturi mazmuni

T/r	Mavzular nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O‘qitishning tashkiliy shakli
1.	Yo‘l xo‘jaligining kamol topishi, rivojlanishi istiqboli va vazifalari, “Afrosiyob” o‘ta tez yurar yo‘lovchi poyezdining Toshkent-Samarqand-Qarshi -Buxoro-Urganch masofasida yo‘lga qo‘yilishi	Yo‘l xo‘jaligining kamol topishi, rivojlanishi istiqboli va vazifalari. “Afrosiyob” o‘ta tez yurar yo‘lovchi poyezdining Toshkent-Samarqand – Qarshi -Buxoro -Urganch masofasida yo‘lga qo‘yilishi.	4	N
2.	Yo‘l xo‘jaligida ish yuritish (Menedjment)	Iqtisod asoslari. Temir yo‘l transporti iqtisodiyotini o‘rganish. Menedjment asoslari.	6	N
3.	O‘zbekiston temir yo‘llari AJ va yo‘l xo‘jaligini mohiyatining rivojlanishi	Toshkent - Samarqand – Qarshi - Buxoro - Urganch masofasida yo‘lga qo‘yilishi. Temir yo‘llarni rekonstruksiya qilish. Elektrlashtirish.	4	N
4.	Yo‘l xo‘jaligi boshqarmasining asosiy nizomi	Yo‘l xo‘jaligi boshqarmasining asosiy nizomi	2	N
5.	Texnik - iqtisodiy ko‘rsatkichlar va yangi yo‘l mashinalarining mintaqaviy qo‘llanilishi	Avstriya mashinalarining tuzilishi, ishlashi. Avstriya yo‘l mashinalarining mintaqaviy qo‘llanilishi. Texnik – iqtisodiy ko‘rsatkichlar va yangi yo‘l mashinalarining mintaqaviy qo‘llanilishi.	8	NS
6.	Temir yo‘lning yuqori qismidagi yangi konstruksiyalar va biriktirgichlar	Temir yo‘lning yuqori qismidagi yangi konstruksiyalar tuzilishi. Biriktirgichlar turlari tuzilishi. “O‘zbekston temir yo‘llari” AJ da yuqori qismidagi yangi konstruksiyalar tuzilishi.	10	NS
7.	Nuqson izlashning ultratovush usuli	Ultratovush defektoskop turlari, tasnifi, ishlash usullari va ishlash prinsipi. Nuqson izlashning ultratovush usuli va tasnifi.	12	NA
8.	Ultratovush defektoskoplaming fizik xossalari	Yo‘l xo‘jaligida ultratovush defektoskoplarning fizik xossalari. Ultratovush defektoskop ishlash usullari, tasnifi, tuzilishi.	10	NA
9.	Ultratovush nazoratining asosiy ko‘rsatkichlari, exo-metod, etallonlashtirish	Ultratovush nazoratining asosiy ko‘rsatkichlari, exo-metod, etallonlashtirish. Tovush turlari va usullari. Ultratovush defektoskoplari Poisk-2, 10, 10E, 10EM.	10	NS
10	RDM-1, 2, 22, 33 ultratovushli nuqson izlovchilar	RDM-2 ultratovushli nuqson izlovchilar tasnifi. RDM- 22 ultratovushli nuqson izlovchilar tasnifi. RDM-1, 2, 22, 33 ultratovushli nuqson	12	NS

		izlovchilar. Relslarning nuqson turlari. NTD-1.2.3-14 98-N buyruqning asosiy xollari. Relslarning nuqson turlari.		
11	Nuqson izlovchi vagonlar	Nuqson izlovchi vagonlar turlarni tasnifi.	4	N
12	Ultratovush defektoskoplari Poisk-2, 10, 10E, 10EM	Ultratovush defektoskop Poisk-2 turlari tasnifi ishlash prinsipi. Ultratovush defektoskop Poisk-10 turlari tasnifi. Ultratovush defektoskop Poisk-10E turlari, tasnifi. Ultratovush defektoskop Poisk-10EM turlari, tasnifi. Ultratovush defektoskop Poisk-10EM turlari, tasnifi.	36	NAS
13	Relslarning turlari, ularga tamg‘a va belgi qo‘yish, relslarning yemirilishini aniqlash, etallon tupik va uning vazifasi	Relslarning turlari, ularga tamg‘a va belgi qo‘yish. Relslarning yemirilishini aniqlash. Etallon tupik va uning vazifasi.	10	NS
14	Relslarning nuqson turlari NTD-1.2.3-14 98-N buyruqning asosiy xollari	Relslarning nuqson turlari. NTD-1.2.3-14 98-N buyruq asosiy xollari.	10	NA
15	Yo‘l xo‘jaligida mehnatni muhofaza qilish choralari	Umumiy holatlar. Temir yo‘l ishlarini olib borishda xavfsizlik qoidalariga amal qilish. Yo‘l xo‘jaligida texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilish.	4	N
16	PTE va boshqa yo‘riqnomalar	Gabarit turlari. Signal turlari.	2	N

3.O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash

O‘quv dasturi davomida o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilgan bilim va ko‘nikmalar ichki nazorat bo‘yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholash usullari yozma, og‘zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriqlardan iborat bo‘lib, ular o‘quv elementini o‘zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo‘yilgan maqsadga hamohang bo‘lishi lozim.

4. Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Гурвич А.К. и др. Неразрушающий контроль рельсов при их эксплуатации и ремонте. М.: Транспорт, 1990.
2. Портативные осциллографии / Е.К. Блюдин, З.М. Бондар, К.В. Кравченко и др. М.: Сов. радио, 1993 —264 с.
3. Buzilmas temir yo‘l nazorati A.F.Rasulev,Kojevnikov.A.N,Kuznesov I.I Toshkent 2006
4. ГОСТ 12997 — 76. Государственная система промышленных приборов и средств автоматизации. Общие технические требования. Методы испытаний.
5. ГОСТ 15467 — 79. Управление качеством продукции. Основные понятия. Термины и определения.
6. ГОСТ 16504 — 74. Качество продукции. Контроль и испытания. Основные термины и определения.
7. ГОСТ 14782 — 81. Контроль неразрушающий. Швы сварные. Методы ультразвуковые.
8. ГОСТ 18576 — 80. Контроль неразрушающий. Рельсы железнодорожные. Методы ультразвуковые.
9. Гурвич А.К., Ермолов И.Н. Ультразвуковой контроль сварных швов. Киев:

Техника, 1995. 460 с.
10. Гурвич А.К., Кузмина Л.И. Справочные диаграммы направленности искателей ультразвуковых дефектоскопов. Киев: Техника, 1980, 101 с.
11. Дефектоскопия рельсов/А. К. Гурвич, Б.П. Довнар, В.Б. Козлов и др. М.: Транспорт, 1978, 440 с.
12. Дорофеев А.П., Казаманов Ю.Г. Электромагнитная дефектоскопия. М.: Машиностроение, 1980. 232 с.
13. Классификация дефектов и повреждений рельсов: РТМ 32/СП-1-75. М.: Транспорт, 1977, 64 с.
14. Мелентев Л.П., Порошин В.Л., Фадеев С.И. Содержание и ремонт рельсов. М.: Транспорт, 1977. 158 с.
15. Панин Н.М. Переменные аттенюаторе и их применение. М.: Энергия, 1971. 121 с.
16. Правила ремонта ультразвуковых и магнитных съёмных рельсовых дефектоскопов. М.: Транспорт, 1983. 112 с.
17. Приборы для неразрушающего контроля материалов и изделий/Под ред. В. М. Клюева. М.: Машиностроение, 1976.741с.
18. Сварка железнодорожных рельсов/Под ред. В. Б. Шляпина. М.: Транспорт, 979. 141 с.

1.05. O‘quv dasturiga umumiy talablar

Yo‘nalish nomi:	Temir yo‘lni ta’mirlash, texnik xizmat ko‘rsatishni takomillashtirish va poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash
Kvalifikatsiya nomi	Ko‘prik va tonnel ustasi
Ajratilgan soat:	72
Mavzular soni:	11
Dasturning maqsadi:	Fanni o‘zlashtirishning asosiy vazifasi temir yo‘l sun’iy inshootlari to‘g‘risida umumiy ma’lumotga ega bo‘lish.
O‘zlashtirish (o‘qitish) natijalari:	Temir yo‘l sun’iy inshootlaridan foydalanish va ularga texnik xizmat ko‘rsatish.
Bilimlar:	Amaldagi tarkibning asosiy tuzilmalarda har qanday nosozliklar paydo bo‘lishining oldini olish va o‘z vaqtida ta’mirlash ishlari hisoblanadi. Sun’iy inshootlarni joriy ta’mirlash bo‘yicha bajarilgan ishlar: * har bir tuzilmani, uning xususiyatlarini va poyezd yuki ostida harakatlanishini kuzatish; * nosozliklarni o‘z vaqtida bartaraf etish va ularning paydo bo‘lishining oldini olish; * sun’iy inshootlarning holatini tekshirish va o‘tkazilgan tekshiruvlar asosida zarur ta’mirlash choralarini belgilash; * unga bo‘ysunadigan ko‘prik brigadalari ishini boshqarish, bajarilgan ishlarning sifatini, poyezdlar harakati xavfsizligini va uzluksizligini ta’minlash; * sun’iy inshootlarni saqlash bo‘yicha ishlarni nazorat qilish-yo‘l ustalari va yo‘l ustalari tomonidan bajariladigan vazifalar; * sun’iy konstruksiyalarni joriy saqlash bo‘yicha ko‘rsatmalarda nazarda tutilgan barcha turdagi tekshiruvlar va nazoratlarning bajarilishini ta’minlash * sun’iy inshootlarning barcha texnik hujjatlarni

	ehtiyotkorlik bilan saqlanishini ta’minlash. * tonnellarga texnik xizmat ko‘rsatishni yo‘lning masofasida va maxsus tonnel ustasi yo‘qligida amalga oshirish
Ko‘nikmalar:	Ko‘prik ustasi uchastkasining ishiga rahbarlik qiladi, ishlab chiqarish uchastkasi ustasi to‘g‘risidagi na’munaviy Nizomga muvofiq va tarkib qoidalari, ko‘rsatmalari va texnik shartlari sun’iy inshootlar. Quyidagi hollarda bajariladigan ishlar uchun texnologik jarayonlarni tuzadi. Hozirgi texnik xizmat ko‘rsatish, sun’iy inshootlarni ta’mirlash va ularni nazorat qilish muvofiqlik. Ish joyini o‘z vaqtida tayyorlaydi, quyidagilarni ta’minlaydi. Ishchilar va brigadalarni joylashtirish, texnologik muvofiqlikni nazorat qiladi. Jarayonlar, ularning buzilishining sabablarini tezda aniqlaydi va bartaraf qiladi. Yangilarini ishlab chiqish va mavjudlarini takomillashtirishda ishtirok etadi. Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarish jadvallari. Joriy tarkibda bajarilgan ishlarning sifatini tekshiradi va sun’iy inshootlarni ta’mirlashda ishtirok etadi. Harakatlanuvchi tarkibning o‘lchamlarini tekshiradi va binolarning yaqinlashishi gabarit talablarini o‘rganadi. Sel va suv toshqinlari yetkazgan zararni bartaraf etish bo‘yicha ishlarga rahbarlik qiladi, o‘z-o‘zidan paydo bo‘lgan tuzilmalar. Ko‘priklarda yong‘inga qarshi vositalar mavjudligini ta’minlaydi, ko‘prik panjaralarining zarur zaxirasi. Qurilish tashkilotlari, ko‘prik poyezdlari va tonnel-ko‘prik otryadlari. Mehnatning ilg‘or usullari va usullarini joriy etishni tashkil etadi. Brigadalarni (ularning miqdoriy, professional va malaka tarkibi), ishlab chiqadi va joriy etadi brigadalarga oqilona xizmat ko‘rsatish bo‘yicha tadbirlar, ularni muvofiqlashtiradi. Ishlab chiqarish vazifalarini o‘z vaqtida belgilaydi va yetkazib beradi, brigadalar va alohida ishchilarga (brigadalar tarkibiga kirmaydigan) tasdiqlangan rejalar va ishlab chiqarish jadvallari bilan rejalashtirilgan ko‘rsatkichlar, uskunalar, xom ashyo, materiallar, asboblardan foydalanish. Ishchilarga ishlab chiqarish brifingini olib boradi, o‘tkazadi. Mehnatni muhofaza qilish, xavfsizlik va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish choralari, ishlab chiqarish sanitariyasi, uskunalardan texnik foydalanish va asboblar, shuningdek ularning bajarilishini nazorat qilish. Kasblarni birlashtirishni rivojlantirishga, zonalarni kengaytirishga yordam beradi, mehnatni tashkil etishning boshqa ilg‘or shakllariga xizmat ko‘rsatish va ulardan foydalanish. Ishlab chiqarish normalari va narxlarini qayta ko‘rib chiqish bo‘yicha takliflar kiritadi, shuningdek, yagona ta’rif-malaka bo‘yicha tayinlash to‘g‘risida ishchilar toifalarining ish va kasblari ma’lumotnomasi, qabul qiladi, ishlarni ta’riflashda va malaka toifalarini berishda ishtirok etish ish joyida. Ishlab chiqarish faoliyati natijalarini tahlil qiladi,

	uchastkaga belgilangan ish haqi fondining sarflanishini nazorat qiladi, birlamchi dizaynning to‘g‘ri va o‘z vaqtida bajarilishini ta’minlaydi, ish vaqtini, ishlab chiqarishni, ish haqini hisobga olish uchun hujjatlar. Eng yaxshi amaliyotlar, tuzatishlarni tarqatishga yordam beradi, ijodiy tashabbuslarni rivojlantirish, ratsionalizatorlik takliflarini joriy etish va ixtirolar. Ishchilar tomonidan mehnatni muhofaza qilish va texnika qoidalariga rioya etilishini nazorat qiladi, xavfsizlik, ishlab chiqarish va mehnat intizomi, ichki qoidalar, mehnat tartibi. Taniqli ishchilarni rag‘batlantirish bo‘yicha takliflarni taqdim etadi yoki qoidabuzarlik uchun intizomiy javobgarlikka tortish, ishlab chiqarish va mehnat intizomi. Malaka oshirish va ishchilar va brigadirlarning kasbiy mahorati, ularni ikkinchi va tegishli kasblar, murabbiylikni rivojlantirish, tarbiyaviy ishlarni olib boradi jamoada ishlash.
O‘quv rejasiga muvofiq o‘zaro bog‘liq bo‘lgan modullar nomi:	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida texnikaviy foydalanish qoidalari. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida poyezdlar harakati xavfsizligi. Favqulodda vaziyatlarda fuqaro muhofazasi. Temir yo‘l transportida iqtisodiyoti va boshqaruv asoslari
O‘qitishni tashkiliy shakli:	N – Nazariy ta’lim; A – Amaliy mashg‘ulot; S – Sayyor mashg‘ulot.
Dasturga qo‘yilgan talab:	Majburiy
O‘qitish tili	Guruhda belgilangan o‘qitish tili asosida
Baholash tartibi:	Baholash bo‘yicha amaldagi tartib asosida
O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash:	Yozma, og‘zaki, savol-javob, testlar

1.05. O‘quv dasturi mazmuni

T/r	Mavzular nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O‘qitishning tashkiliy shakli
1.	Temir yo‘llar tarkibidagi ko‘prik, tonnel va quvurlardan chet el tajribasini hisobga olgan holda saqlash va foydalanish	O‘zbekiston Respublikasida joylashgan ko‘priklar va tonnellar hamda boshqa asosiy inshootlarning tavsifnomalari. Mamlakat ob-havo sharoitidan kelib chiqqan holda ko‘priklar, tonnellar va boshqa sun’iy inshootlardan foydalanish. Ko‘prik, tonnel va quvurlarni chet el tajribasini hisobga olgan holda saqlash va ishlashini tashkillashtirish. Metall va temir beton ko‘priklarda hosil bo‘ladigan nuqsonlar va yemirilishlar. Ko‘priklarning yuk ko‘tarish hisob kitoblari.	8	NA
2.	Chet el tajribasini	Ko‘prik, tonnel va quvurlarni tekshirish va	10	NA

	hisobga olgan holda ko‘prik, tonnel va quvurlarni sinovdan o‘tkazish va tashxis qilish	tekshirish uchun tayyorgarlik ishlarini olib borish. Umumiy tekshiruv, instrumental holatda tekshiruv, dinamik va statik sinovlar. Tavsiya qilingan asboblar majmuasini ishlatgan holda ko‘prik va tonnellarda topilgan nuqson va kamchiliklarni bartaraf qilish va aniqlash. Ko‘priklarda ishlatiladigan betonlarni mustahkamlik darajasini aniqlash bo‘yicha olib boriladigan laboratoriya sinovlari. Statik va dinamik sinovlarining tahlili asosida sun’iy inshootlarning amaldagi ishlashiga baho berish.		
3.	Ko‘prik, tonnel va quvurlarni chet el tajribasini hisobga olgan holda kapital ta’mirlash va qayta ta’mirdan chiqarish	Kapital ta’mirlashning umumiy qoidalari. Ko‘priklarning tayanchlarini ta’mirlash. Temir beton va metall ko‘priklarni yalpi asosiy balkali prolyot qurilmalarini qayta tiklash ishlarini bajarish. Suv o‘tkazuvchi quvurlarni ta’mirlash va kuchaytirish ishlarini olib borish ishlari. Chet el tajribasini hisobga olgan holda zamonaviy uslubda temir beton, metall qurilmalarni va ko‘prik tayanchlarini qayta tiklash, holatini kuchaytirish, ta’mirlash ishlarini olib borish.	10	NA
4.	Ko‘prik, tonnel va quvurlarni chet el tajribasini hisobga olgan holda tiklash	Ko‘prik, tonnel va quvurlarni tiklashda ta’mirlashning umumiy qoidalari. Ko‘priklarning tayanchlarini ta’mirlash. Temir yo‘llarning sonini o‘zgarishi munosabati bilan ko‘priklarda prolyot qurilmalarini almashtirish tiklash ishlarini bajarish. Ko‘prik, tonnel va quvurlarni chet el tajribasini hisobga olgan holda tiklash ishlarining majmuasi va zamonaviy uslublari.	8	NA
5.	Transport tonnellari va ko‘priklardan foydalanishda, qurilishda geodezik va marksheyder ishlarini olib borish	Geodezik va marksheyder ishlarini olib borishda ishlatiladigan asboblar. Ko‘priklarni tekshirishda va sinov ishlarini olib borishda bajariladigan instrumental o‘lchov ishlari. Ko‘priklar va tonnellarning gabaritlari. Temir yo‘llarning plani va profilini tasvirga tushirish. Ferma, tonnel qismlarini plani va profilini tasvirga tushirish. Qurilmalarning elementlari va ularning to‘g‘ri joylashganligini tekshirish.	8	NA
6.	“Sun’iy inshootlar tarkibi” yo‘riqnomasining asosiy talablari	Umumiy qoidalar. Ko‘priklar va ularning turlari. Ko‘prik qurilmalari. Sun’iy inshootlarning qurilmalari va ularni saqlash. Ko‘prik kuzatuvchilarining asosiy vazifalari.	6	N
7.	Sun’iy inshootlarda poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash va holatini tahlil qilish	Ko‘priklarda ish olib borish davrida poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlashning asosiy tamoyillari. Sun’iy inshootlarda poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash ishlarining majmuasi. Sun’iy inshootlarda ish joylarini chegaralash qoidalari.	6	N
8.	Ko‘prik, tonnel va quvurlardan foydalanishda texnika	Tonnellarda ishlash vaqtida texnika xavfsizligi qoidalari. Ko‘priklar va quvurlarni almashtirish vaqtida texnika xavfsizligi qoidalariga rioya	6	N

	xavfsizligi qoidalari	qilish. Chet ellarda olib borilayotgan ishlarga asoslangan holda ko‘priklar va quvurlardan foydalanishda texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilishning tahlili.		
9.	Temir beton ko‘priklarida yoriqlarning paydo bo‘lishi sabablari va ularning ko‘rinishi. Temir beton ko‘prik ravoni oralig‘larida paydo bo‘lgan yoriqlarni ta’mirlash	Temir beton ko‘priklarida yoriqlarning paydo bo‘lishi sabablari va ularning ko‘rinishi. Temir beton ko‘prik ravoni oralig‘larida paydo bo‘lgan yoriqlarni ta’mirlash. Ko‘priklarni yuk ko‘tarish holatini tekshirish va ko‘priklarni ta’mirlashning yangi zamonaviy usullari	4	NA
10.	Texnik hujjatlarni rasmiylashtirish. Statik hisobotni tayyorlash xususiyatlari (AGU 4, AGO 1)	Foydalanilayotgan, ta’mirlangan va yangi qurilgan sun’iy inshoot qurilmalarining ta’mirdan so‘ng qabul qilish davrida pasportini o‘z vaqtida rasmiylashtirish va tuzish ishlarini olib borish. Temir yo‘l masofasi texnik pasportini tuzish bo‘yicha yo‘riqnoma. 1, 2a, 3, 4, 12. 13 - jadvallarini tuzish va to‘ldirish. Yo‘l xo‘jaligi bo‘yicha hisobot tayyorlash.	4	N
11.	Temir yo‘l transportida bozor iqtisodiyoti va menejment asoslari	Temir yo‘l transportida bozor iqtisodiyoti va menejment asoslari.	2	N

3.O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash

O‘quv dasturi davomida o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilgan bilim va ko‘nikmalar ichki nazorat bo‘yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholash usullari yozma, og‘zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriqlardan iborat bo‘lib, ular o‘quv elementini o‘zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo‘yilgan maqsadga hamohang bo‘lishi lozim.

4. Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. “O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Texnik foydalanish qoidalari” “Uzdavtemiryo‘lnazorat” DI. T. 2012

2. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Signallashtirish bo‘yicha yo‘riqnoma” “Uzdavtemiryo‘lnazorat” DI. T. 2013

3. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Poyezdlar harakati va manyovrlash ishlari bo‘yicha yo‘riqnoma” “Uzdavtemiryo‘lnazorat” DI. T. 2005

4. Боровик Г.М. Искусственные сооружения на железных дорогах: сб. лекций. Ч. 2. Содержание, ремонт и реконструкция мостов и труб/ Г.М. Боровик. – Хабаровск: Изд-во ДВГУПС, 2013. – 160 с

5. Raupov Ch.S., Ashrabov A.A. Transport inshootlari konstruksiyalarining yuqori mustahkamli polimer materiallar yordamida reabilitatsiyasi/ 5a580603–“Ko’priklar va transport tonnellaridan foydalanish” mutaxassisligi talabalari uchun o’quv qo’llanma. – Toshkent, O’ROvaO’MTV, 2013. – 114 b.

6. Содержание, реконструкция, усиление и ремонт мостов и труб / В.О. Осипов [и др.]; под ред. В.О. Осипова и Ю.Г. Козмина. – М.: Транспорт, 1996. – 471 с.

7. Raupov Ch.S., Salixanov S.S. Transport inshootlarini loyihalash va qurish. 1-qism. Temir yollardagi tonnellar va quvurlar. 5A340603– “Ko‘priklar va transport tonnellari ekspluatatsiyasi” mutaxassisligi 1-bosqich magistratura talabalari uchun o‘quv qo’llanma. – Toshkent, TashIIT, 2014. – 137 b.

8. Raupov Ch.S., Salixanov S.S. Transport inshootlarini loyihalash va qurish. 2-qism. Temir yollardagi temirbeton ko'priklar. 5A340603– "Ko'priklar va transport tonnellari ekspluatatsiyasi" mutaxassisligi 1-bosqich magistratura talabalari uchun o'quv qo'llanma. – Toshkent, ToshTYMI, 2014. – 160 b.

9. Этин П.Ю. Диагностика и испытания мостов. учебно-методическое пособие. М-во образования Респ. Беларус, Белорус. гос. ун-т трансп. – Гомел: БелГУТ, 2010. – 65 с.

10. Dr. Wai-Fah Chen, Dr. Lian Duan. Bridge Engineering Handbook, Five Volume Set, Second Edition. University of Hawaii. Hardcover: 3130 pages. Publisher: CRC Press; 2 edition (January 24, 2014). Language: English. ISBN-10: 1439852057. ISBN-13: 978-1439852057.

1.06. O'quv dasturiga umumiy talablar

Yo'nalish nomi:	Temir yo'lni ta'mirlash, texnik xizmat ko'rsatishni takomillashtirish va poyezdlar harakati xavfsizligini ta'minlash
Kvalifikatsiya nomi	Temir yo'l kesishma navbatchisi
Ajratilgan soat:	72
Mavzular soni:	9
Dasturning maqsadi:	Fanni o'zlashtirishning asosiy vazifasi temir yo'l kesishmalari va yo'l qurilmalari to'g'risida keng ma'lumotga ega bo'lish
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari:	Temir yo'l kesishmalari va yo'l qurilmalaridan foydalanish va ularga texnik xizmat ko'rsatish. Kesishmalarda poyezd va avtotransport vositalarining harakat xavfsizligini ta'minlash.
Bilimlar:	Bilishi kerak: o'tish moslamasi va unga texnik xizmat ko'rsatish qoidalari; avtomatik va avtomatik bo'lmagan elektr boshqariladigan to'siqlar, svetofor signallari va svetoforlarning ishlash prinsipi; to'siq signallarining boshqaruv panelidan foydalanish qoidalari, to'siqlar va avtomatik to'siqlarni kesib o'tish; o'tish joyidagi yo'l qoidalari; kesishgan transport vositalari harakatini tartibga solish tartibi; qoramol haydash qoidalari; to'qnashuvning oldini olish uchun qoidalari avtomobil boshiga poyezd; o'tish joyini to'sish tartibi va o'tish joyida poyezdlar harakatiga to'sqinlik qiladigan harakatlar; harakatlanuvchi tarkibning asosiy nosozliklari turlari va poyezdlar harakati xavfsizligiga tahdid soladigan yuklarni yuklash qoidalarini buzish; o'tish joylarini o'rnatish va texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha ko'rsatmalar.
Ko'nikmalar:	O'tish paytida poyezdlar harakati xavfsizligini ta'minlash bo'yicha ko'rsatmalar, yo'l ishlari; signalizatsiya bo'yicha ko'rsatmalar; poyezdlar harakati va manyovr ishlari bo'yicha ko'rsatmalar; temir yo'llardan ishlarni bajarish uchun zarur bo'lgan miqdorda texnik foydalanish qoidalari.
O'quv rejasiga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan modullar nomi:	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi. O'zbekiston Respublikasi temir yo'llarida texnikaviy foydalanish qoidalari. O'zbekiston Respublikasi temir yo'llarida poyezdlar harakati xavfsizligi.

O‘qitishni tashkiliy shakli:	N – Nazariy ta’lim; A – Amaliy mashg‘ulot; S – Sayyor mashg‘ulot.
Dasturga qo‘yilgan talab:	Majburiy
O‘qitish tili	Guruhda belgilangan o‘qitish tili asosida
Baholash tartibi:	Baholash bo‘yicha amaldagi tartib asosida
O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash:	Yozma, og‘zaki, savol-javob, testlar

1.06. O‘quv dasturi mazmuni

T/r	Mavzular nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O‘qitishning tashkiliy shakli
1.	Yo‘l xo‘jaligidagi yangiliklar	BF -70 rusumli temir beton shpallar va Pandrol Fastklip oraliq mahkamlagichlari o‘rnatilgan temir yo‘llardan foydalanish. Geotekstil, geopanjara, geoto‘rparda. Ballastsiz yo‘llar. Harakatlanuvchi o‘zakli uzuluksiz tartibda ishlovchi strelkali o‘tkazgichlar.	8	N
2.	Temir yo‘l qurilmalari	Temir yo‘l ishlarini tashkillashtirish. Yo‘l qismlari va sun’iy inshootlar to‘g‘risida umumiy ma’lumotlar. Yer polotnosining tuzilishi. Yer polotnosiga qo‘yilgan asosiy talablar. Yo‘l ustki qismi to‘g‘risida umumiy ma’lumotlar. Yo‘l ustki qismining elementlari. Ularning tuzilishi va ishlash tartibi. Yo‘l ostki qismi to‘g‘risida umumiy ma’lumotlar. Yo‘l ostki qismining elementlari. Ularning tuzilishi va ishlash tartibi. Umumiy ma’lumotlar. Temir yo‘l elementlari. Ularning ishlatilish. Relslar. Oraliq mahkamlagichlar. Rels mahkamlagichlari ularga qo‘yilgan talablar.Shpallar. Yog‘och shpallar temir beton shiallar. Ballast qatlami. Ballast qatlaminig ko‘ndalang profili. Yo‘l ustki qismi elementlarining zamonaviy turlari to‘g‘risida ma’lumotlar to‘plami.	10	NA
3.	“Plasser va Toyrer” firmasining yo‘l xo‘jaligi mashinalarining qo‘lanishi va asosiy vazifalari	Ballastni tez suratlarlarda tekislovchi SSP 110SW rusumli mashina. Temir yo‘llarni ko‘tarish, rixtovka qilish va tekislash ishlarini bajaruvchi Duomatik 0832 rusumli mashina. DGS 62 N rusumli temir yo‘lni dinamik mo‘tadillashtiruvchi mashina, Temir yo‘llar va strelkali o‘tkazgichlarni ballast qismini tozalovchi RM 80HR rusumli mashina.	6	NA
4.	Yo‘l xo‘jaligida qo‘laniladigan texnik foydalanish qoidalari, signallashtirish bo‘yicha	Temir yo‘l transporti xodimlarining umumiy vazifalari. Poyezdlar harakati xavfsizligi asoslari va texnikaviy foydalanish qoidalari. Ko‘chma signallar, ixotalash belgilari.	10	NA

	yo‘riqnoma va boshqa yo‘riqnomalar	Peregonlarda ish olib borishda poyezdlar harakati xavfsizligini ta’minlash maqsadida ish joylarini signal belgilari bilan chegaralash. Signallashtirish yo‘riqnomasi. Svetoforlar ularning turlari. Ishlatilish tartibi. Tovushli va qo’lbola signallar. Poyezdlar harakati va manyovrlash ishlari to‘g‘risidagi yo‘riqnoma. Avtoblokirovka va yarim avtoblokirovka uchastkalarida poyezdlar harakatini tashkillashtirish.		
5.	Temir yo’l kesishmalaridan foydalanish qoidalari	Umumiy qoidalar. Kesishmalarga yaqinlashuvi, signallashtirish qurilmalari, kesishmalarni qo‘riqlash va ularga xizmat ko‘rsatish. Kesishmalarga xizmat ko‘rsatish to‘g‘risidagi mahalliy yo‘riqnoma. Temir yo‘l kesishmalarini tasnifi va toifalarini aniqlash. Temir yo‘l kesishmalarining tuzilishi, jihozlanishi va foydalanish.	20	NAS
6.	Rels nuqsonlarini tasnifi	Rels nuqsonlari ularni aniqlash va bartaraf etish usullari. Rels nuqsonlarini aniqlovchi aravachalar ularni liniyada ishlashi uchun sozlash etalon tupiklar va ularning tuzilishi. Nuqson aniqlovchi vagonlar va ularning ishlash tartibi. Rels nuqsonlarining tasnifi. Relslarning kilometrdagi zaxirasi va ularni saqlash tartibi. “O‘TY” AJ ning “Temir yo‘llarda relslarning nuqsonlarini aniqlovchi vositalar yordamida ularning holatlari va sifatini nazorat qilishni kelgusida kuchaytirish choralari” to‘g‘risidagi buyrug‘i.	4	S
7.	Temir yo‘llarda poyezdlar harakati xavsizligini ta’minlash	Poyezdlar harakati xavfsizligini yo‘l xo‘jaligida ta’minlash ishlarini olib borish. Harakat xavfsizligini ta’minlash, chora tadbirlari to‘g‘risidagi buyruq. Harakat xavfsizligini buzilish holatlarini tasnifi va tahlili.	4	N
8.	O‘zbekiston Respublikasining iqtisodiy rivojlanish strategiyasi	O‘zbekiston Respublikasining ustivor yo‘nalishi bo‘yicha rivojlanish strategiyasi O‘zbekiston Respublikasining iqtisodiy rivojlanish strategiyasi. O‘zbekiston Respublikasining 5 ta ustivor yo‘nalishi bo‘yicha rivojlanish strategiyasi. Demokratik reformalarni chuqurlashtirish va mamlakatda fuqarolik jamiyatini shakllantirish. Millatlararo o‘zaro kelishuv, diniy erkinlik o‘zaro xavfsizlik choralarini rivojlantirish. Davlat va jamiyat qurilishining takomillashuvi.	4	N
9.	Mehnatni muhofaza qilish va texnika xafsizligi qoidalari	Temir yo‘l ishlarini olib borishda xavfsizlik qoidalariga amal qilish. Mashina va mexanizmlarni ishlatish jarayonida texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilish.	6	N

3.O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholash

O‘quv dasturi davomida o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilgan bilim va ko‘nikmalar ichki nazorat bo‘yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholash usullari yozma, og‘zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriqlardan iborat bo‘lib, ular o‘quv elementini o‘zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo‘yilgan maqsadga hamohang bo‘lishi lozim.

4. Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Temir yo‘l kesishmalaridan foydalanish qoidalari. Transport vazirining 2022 yil 10 mart 04 sonli buyrug‘i.
2. Temir yo‘llarning umumiy kursi.
3. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Poyezdlar harakati va manyovrlash ishlari bo‘yicha yo‘riqnoma” “O‘zdavtemiryo‘lnazorat” DI. T. 2005.
4. O‘zbekiston Respublikasi temir yo‘llarida “Signallashtirish bo‘yicha yo‘riqnoma” “O‘zdavtemiryo‘lnazorat” DI. T. 2013.
5. О порядке изучения и проверки знаний по ПТЕ и других нормативних актов. Приказ: № 85 - Н АО «УТЙ».
6. Инструкция «по текушему содержанию железнодорожного пути» ГИ «Узгосжелдорнадзор» Ташкент. 2005г
7. Тихомиров В.И. Содержаниии ремонт железнодорожного пути
8. Фрншман и др. Устройство содержание и ремонт железнодорожного пути
9. Амелин Б.С. и др. Справочник дорожного мастера
10. Никонов И.Н. Пут и путевое хозяйство
11. Temir yo‘llarni joriy tamirlash to‘g‘risidagi yo‘riqnoma «O’TY» AJ
12. Нормативно — техническая документатсия дефектов рельсов НТД/СП 1-93: 2-93: 3-93
13. T.I.Iskandarov. O’zbekistan Respublikasi sanitar meyorlari, qoidalari va gigiyenik normativlari. Rasmiy bosma. T., 2009.